

KAMU DİPLOMASİSİ TEKNİĞİ OLARAK KÜLTÜREL DİPLOMASİ: YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ ÖRNEĞİ

Cultural Diplomacy as a Technique of Public Diplomacy: The Case of the Yunus Emre Institute

Saadet OKUMUŞ*
Sinem ÇELİK*

ÖZ

Kamu diplomasisinin en önemli amaçlarından biri, resmî diplomasi dışında ancak resmî diplomasiyle paralel olarak birey ve devletin çıkarını korumak ve olası krizlerin negatif etkilerini minimuma indirmektir. Bahse konu amaç kapsamında ülkeler kamu diplomasisinin özüne hizmet eden faaliyetler yürütmeye özen göstermektedir. Birçok ülkenin doğrudan ya da dolaylı olarak bu faaliyetleri yürüten kurum ve kuruluşları vardır. Yunus Emre Enstitüsü, Türkiye’de bu amaca yönelik faaliyet gerçekleştiren önemli kurumlar arasında yer almaktadır. Etki alanı oldukça geniş olan Yunus Emre Enstitüsü, gerçekleştirdiği uygulamalarla Türkiye’nin tanıtım ve itibarına ciddi katkıları sunmakta ve birçok ülkede yürüttüğü faaliyetlerine her geçen gün bir yenisini eklemektedir. Bu çalışmada kamu diplomasisinin alt dalı olarak kabul edilen kültürel diplomasi ve onun bir uygulayıcısı olan ve 2009 yılında faaliyete geçen Yunus Emre Enstitüsü’nün kültürel diplomasi uygulamaları ele alınmıştır. Böylelikle Yunus Emre Enstitüsü’nün Türkiye’nin kültürel diplomasisine dolayısıyla kamu diplomasisine sağladığı katkılar vurgulanmıştır. Çalışma kapsamında, 2017-2022 yılları arasındaki faaliyet raporları incelenerek YEE’nin değişik coğrafyalarda birçok ülkede gerçekleştirdiği kültürel diplomasi faaliyetleri bazı örnekler üzerinden gösterilmiştir.

Anahtar Sözcükler: kültür, kamu diplomasisi, kültürel diplomasi, Türkiye, Yunus Emre Enstitüsü.

ABSTRACT

One of the most important objectives of public diplomacy is to protect the interests of the individual and the state outside official diplomacy but in parallel with official diplomacy and to minimize the negative effects of possible crises. Within the scope

* Yüksek Lisans Öğrencisi. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Erzurum/Türkiye. E-posta: saadet.okumus18@atauni.edu.tr. ORCID: 0000-0002-5617-8444.

* Dr. Öğr. Üyesi. Atatürk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Erzurum/Türkiye. E-posta: sinem.tan@atauni.edu.tr. ORCID: 0000-0001-9072-7542.

of this purpose, countries pay attention to carry out activities that serve the essence of public diplomacy. Many countries have institutions and organizations that directly or indirectly carry out these activities. Yunus Emre Institute is among the important institutions in Turkey that carry out activities for this purpose. The Yunus Emre Institute, which has a very wide sphere of influence, makes significant contributions to Turkey's promotion and reputation with the practices it carries out and adds a new one to its activities carried out in many countries every day. In this study, cultural diplomacy, which is accepted as a sub-branch of public diplomacy, and the cultural diplomacy practices of Yunus Emre Institute, which is a practitioner of cultural diplomacy and which started its activities in 2009, are discussed. Thus, the contributions of Yunus Emre Institute to Turkey's cultural diplomacy and thus to public diplomacy are emphasized. Within the scope of the study, the annual reports for the years 2017-2022 were analyzed and the cultural diplomacy activities of the Yunus Emre Institute in many countries in different geographies were shown with some examples.

Keywords: culture, public diplomacy, cultural diplomacy, Turkey, Yunus Emre Institute.

Giriş

“Devletlerin birbirleriyle barışçıl ilişkiler geliştirmesi için kamu görevlileri ve yetkili ajanlar eliyle yürüttüğü faaliyetler” (Hamilton & Langhorne, 1995: 1) olarak bilinen diplomasi anlayışı küreselleşme olgusunun ortaya çıkmasıyla birlikte dönüşüme uğramıştır. Yeni diplomasi anlayışı olarak ifade edilen kamu diplomasisi, resmi bir görev olmanın ötesinde devlet dışı aktörlerin ve halkların katıldığı bir etkinlik şeklinde nitelendirilebilir. Soğuk Savaş döneminde (1965) kavramsal anlamda ortaya çıkan kamu diplomasisi kavramı, 11 Eylül 2001 saldırılarıyla dünya çapında önem kazanırken, buna paralel zamanda Türkiye’de de rağbet görmeye başlamıştır. Türkiye’nin kamu diplomasisi alanındaki faaliyetleri çok eskiye dayanmakla birlikte günümüz anlamıyla kavramın değerinin ülkede geç anlaşıldığını söylemek mümkündür. Kamu diplomasisi faaliyetleri yürüten devlet destekli kuruluşların yapılanması ancak 1990’lı yıllardan itibaren gerçekleşebilmiştir. Bu alanda faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlara T.C. İletişim Başkanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Türkiye İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA), Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Yunus Emre Enstitüsü (YEE), Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü, Maarif Vakfı, Anadolu Ajansı, TRT örnek gösterilebilir.

Adı geçen kurum ve kuruluşlar veya sivil toplum örgütleri tarafından gerçekleştirilen kamu diplomasisi faaliyetleri farklı araçlar kullanılarak ya-

pılabilmektedir. Bu araçlardan biri de kültürel diplomasıdır. Eğitim, sanat, dizi, film, olimpiyat, müzikal gösteriler, turizm faaliyetleri, konser, seminer, konferans, panel gibi pek çok etkinlik vasıtasıyla gerçekleştirilen kültürel diplomasi faaliyetlerinin Türkiye'deki en önemli uygulayıcılarından biri Yunus Emre Enstitüsü'dür. Bu çalışma kapsamında YEE'nin kültürel diplomasi çalışmaları ele alınmış ve söz konusu uygulamaların Türk kamu diplomasisine katkısı üzerinde durulmuştur. Bu bağlamda ilk olarak kamu diplomasisi ve onun bir tekniği kabul edilen kültürel diplomasi kavramları açıklanmış, ardından YEE'nin amaç ve hedefleri doğrultusunda gerçekleştirdiği kültürel diplomasi faaliyetleri Türkiye'nin imajına katkı sunma çerçevesinde incelenmiştir.

1. Kamu Diplomasisi Kavramı

Kamu diplomasisinin ortaya çıkışında Soğuk Savaş Dönemi'nin etkili olduğu düşünülmektedir (Szondi, 2009: 292). Soğuk Savaş Dönemi'nde Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) arasında devam eden mücadele, "düşüncelerin, kalplerin ve akılların savaşı" olarak tanımlanan kamu diplomasisi faaliyetleri üzerinde de etkili olmuştur (Aydoğan ve Aydın, 2011: 23). Bu dönemde ABD ve SSCB, kendi ideolojilerini benimsetmek amacıyla birçok program yürütmüş ve dünya kamuoyunu etkileme hedefiyle hareket etmiştir. Örneğin ABD Başkanı Harry Truman 1950'de "Hakikat Kampanyası" olarak bilinen program ile Batı düşüncesi ve ideolojisini, karşıt görüş olarak benimsediği komünizmi hedef alarak dünya kamuoyuna anlatmaya çalışmıştır. Truman; emperyal komünizmin özgürlüğü tehlikeye soktuğunu, sadece gerçeklerin anlaşılmasıyla komünist propagandanın üstesinden gelinebileceği; bunun da ancak tehlikenin tüm dünya kamuoyuna açık bir şekilde duyurulmasıyla mümkün olabileceğini vurgulamıştır (Tiedeman, 2004: 4). Bu dönemde süper güçlerin yanı sıra diğer devletler de uluslararası hedeflerini gerçekleştirmek için çeşitli kamu diplomasisi faaliyetleri yürütmüşlerdir (Gilboa, 2008: 55). Fakat Soğuk Savaş döneminde bir ideolojik mücadele aracı olarak kullanılan kamu diplomasisi kavramının Dünya Ticaret Merkezi'ne 11 Eylül 2001'de gerçekleştirilen saldırı ile birlikte geniş çerçevede dikkatleri üzerine toplamaya başladığını, hatta ülkelerin dış politikasının vazgeçilmez unsurları arasında girdiğini söylemek mümkündür (Öztürk, 2009). Diğer bir ifadeyle 11 Eylül saldırıları akabinde devletlerarası askeri, siyasi, toplumsal ve ekonomik platformda meydana gelen kriz, çatışma ve savaşların mevcut araçlarla çözülemeyeceğinin anlaşılmasıyla devletlerin farklı arayışlara giriştiği dikkat çekmektedir (Tuncer, 2009: 15).

Yalnızca sert güçle küresel sistemin en önemli sorunlarından biri olan terör meselesinin çözülemeyeceğinin anlaşılması, alternatiflerin değerlendirilmesini beraberinde getirerek, kamu diplomasisinin uluslararası gündeme dâhil olmasına yol açmıştır. Aynı zamanda 21. yüzyılda hızlı bir biçimde ilerleme kaydeden teknolojik gelişmeler, ülke sınırlarını farazi anlamda ortadan kaldırdığından, iletişimin küreselleşmesini sağlayarak dünyayı adeta McLuhan'ın söylemiyle “global bir köy” haline getirmiştir (Öztürk, 2009). Dolayısıyla yeni kişisel ve kitle iletişim araçlarının ortaya çıkmasıyla birlikte küreselleşen dünyada uluslararası ilişkiler, hükümetler arası ilişkiler olmaksızın çıkararak çok aktörlü bir etkileşim alanı olmuştur (Signitzer & Wamser, 2006: 435). Yaşanan tüm bu gelişmeler çerçevesinde, kamu diplomasisinin güvenlik, ticaret, iletişim ve teknoloji alanında giderek öneminin arttığı savunulabilir.

Kamu diplomasisi terimini ilk kez 1965'te, ABD Boston Tuft Üniversitesi Fletcher Diploması Okulu dekanı Edmund Gullion ortaya atmıştır. Gullion, kamu diplomasisini, geleneksel diplomasiden ayrılan, uluslararası ilişkilerin farklı boyutlarını içeren bir kültürlerarası iletişim süreci olarak tanımlar (Cull, 2020: 13). Kamu diplomasisi kavramı üzerinde uzlaşmaya varılmış ve tek bir tanıma karşılık gelen bir kavram olmaktan oldukça uzaktır. Dolayısıyla kamu diplomasisi kavramını farklı açılardan ele alan pek çok tanım bulunduğu ifade etmek mümkündür. Örneğin, Nicolas J. Cull'a göre kamu diplomasisi “uluslararası aktörlerin uluslararası zemini yönetmek için yabancı haklar vasıtasıyla yaptığı girişimlerdir.” (2009: 12).

Hans Tuch ise bu kavramı, “devletlerin, kendi halkının düşüncelerini, ideallerini, politikalarını, ulusal amaçlarını kurumlarını, güncel politikalarını ve kültürlerini yabancı halklara anlatma çabasıyla gerçekleştirdiği bir iletişim süreci” (1990: 3) şeklinde tanımlamaktadır. Bruce Gregory'e (2011)'e göre ise kavram, “devletlerin başka devletleri, devlet destekli ve devlet dışı aktörlerle işbirliği yaparak, kültürleri, tavır ve davranışları anlamak, düşünceleri etkilemek, iletişim kurmak, yönetmek ve çıkarları ile değerlerini geliştirmek için başvurulan araçtır”. Evan H. Potter (2003: 3) ise kamu diplomasisini “diğer ulusların halklarını, siyasetçilerini ve aydınlarını kendi istekleri doğrultusunda etkilemek amacıyla bir devletin göstermiş olduğu uğraş” olarak ifade etmektedir. Bütün bu tanımlardan anlaşılacağı üzere genel olarak kamu diplomasisi, devletlerin başka devletlerdeki yabancı kamuoyunu ya da dünya kamuoyunu etkilemek ve bu doğrultuda kendi ülkelerinin lehine olumlu imaj oluşturmak için giriştiği faaliyetler ile çeşitli ülkelerle kurduğu ilişkiler şeklinde tanımlanabilir.

Küreselleşme olgusu ile kamuoyunun ve sivil toplum güçlerinin küresel siyasette aktif rol almaya başlaması ile birlikte devletler, kamuoyu odaklı ve sivil toplum temelli kamu diplomasisi faaliyetleri yürütmeye daha fazla özen göstermiştir (Ekşi, 2020: 289). Bu bağlamda 21. yüzyılda kamu diplomasisinin hedef kitlesi yabancı halklar haline gelmiş ve söz konusu faaliyetler Joseph Nye'in "yumuşak güç" olarak adlandırdığı kamu diplomasisi araçları ve yöntemleri ile uygulanmaya başlamıştır. Nye, "yumuşak gücü" bir devletin diğer devlete askeri veya ekonomik güç uygulamaksızın, zor kullanmak yerine ikna seçeneğini ön plana çıkararak istediğini yaptırabilme becerisi olarak tanımlanmıştır. Nye'a göre yumuşak gücün araçları; eğitim, kültürel etkileşim, popüler kültür, sanat, turizm, karşılıklı ilişkiler ve ülkede takip edilen siyasi gelenektir (Nye, 2004: 5-13). Bunun yanı sıra Joseph Nye, kamu diplomasisini üç boyut bağlamında ele alır. Bu üç boyuttan ilki, günlük krizlerle baş edebilme konusunda hazırlıklı olmaktır. İkinci boyut, siyasi kampanyalarda veya reklam kampanyalarındaki gibi basit konulardan oluşan kritik iletişimlidir. Üçüncü boyut ise kültürel diplomasiyi de içine alan uluslararası değişim programları, eğitim bursları, kongre ve konferanslar, stajlar, seminerler ve medya iletişim kanalları ile diğer ülkelerdeki istenen etkiyi yaratabilecek kişilere ulaşarak uzun vadede amaçlanan ilişkilerin ilerletilmesidir (Nye, 2004: 108-109).

2. Bir Kamu Diplomasisi Tekniği: Kültürel Diplomasi

Nye'in kamu diplomasisinin üçüncü boyutu olarak ele aldığı "kültürel diplomasi" yeni bir kavramsallaştırma olsa da, tarih boyunca varlık gösteren ve uygulamada pek çok örneğine rastlanan bir diplomasi türü olmuştur. Düzenli ticaret güzergâhlarının oluşturulması neticesinde tüccarlar ve hükümet temsilcileri arasında sürekli bilgi, ifade ve kültürel hediye alışverişinin yaşanması bu konuda verilebilecek tarihi örnekler arasındadır. Diğer bir ifadeyle, geçmiş dönemde gerçekleşen kültür ve iletişim alışverişi gayretleri, kültürel diplomasisinin ilk örnekleri olarak gözlenebilir. 1999 yılında ABD'de tesis edilen Kültürel Diplomasi Enstitüsü (ICD) kültürel diplomasiyi, "ilişkileri geliştirmek, sosyo-kültürel işbirliğini güçlendirmek, ulusal çıkarları teşvik etmek ve daha fazlasını yapmak için düşüncelerin, geleneklerin, değerlerin ve kültür ya da kimliğin diğer boyutlarının değişik tokuşuna dayanan ve bunları kullanan bir eylemler dizisi" olarak ifade etmektedir. ICD'e göre kültürel diplomasi hükümetler, devlet kurumları, özel sektör veya sivil toplum dâhil devlet dışı organizasyonlar tarafından uygulanabilir (URL-2).

Kamu diplomasisinin yegâne bir tanımı yapılamadığı gibi, kültürel diplomasisinin de yeknesak bir tanımını yapmanın zor olduğunu söylemek

mümkündür. Kültürel diplomasının, pek çok yazar ve akademisyen tarafından çeşitli şekillerde tanımlaması yapılmıştır. Örneğin Ökten'e (2022) göre, kültürel diplomasi, "kamu diplomasisinin muhtevasında eğitim sanat, spor, dil ve din gibi çeşitli konuları barındıran bir alt dalı"dır. Cummings'e (2003) göre ise kültürel diplomasi, "ortak hedeflere varmak ve karşılıklı anlayışı teşvik etmek için düşüncelerin, bilgilerin, sanatın, yaşayış biçiminin, değerler sisteminin, törelerin ve inançların uluslar ve halklar arasında karşılıklı değiş tokuşudur." Demir (2012) ise kültürel diplomasiyi, belli bir devlet aktörünün kültürel temellerini ve başarılarını uluslararası zemini yönetmek doğrultusunda kullanması olarak tanımlamıştır.

Kamu diplomasisi yaklaşımlarını "dinleme, müdafaa, kültürel diplomasi, değişim diplomasisi, uluslararası yayınlama ve psikolojik savaş" olmak üzere toplam altı kategoriye ayıran Nicholas Cull (2009: 17-24), söz konusu yaklaşımlar arasında ülkelerin yumuşak gücünü kullanırken en çok kültürel diplomasiyi tercih ettiklerini ileri sürmektedir. Bu nedenle kültürel diplomasi aslında kamu diplomasisi teknikleri arasında en çok başvurulan yaklaşım olarak değerlendirilebilir. Ülke kültürünü meydana getiren unsurlarla hükümetlerin politikalarının bir araya gelmesinin kültürel diplomasının genel çerçevesini oluşturduğunu söylemek mümkündür (Zamorano 2016: 169). Kültürel diplomaside önemli olan husus, normatif değerler bağlamında kültürel olarak ülkeler arası benzerliğin yakalanmasıdır. Benzer kültürel değerleri paylaşan ülkelerin siyasal etkileşiminin de daha çabuk ve etkili olacağı ileri sürülmektedir. Bu açıdan bakıldığında bir devlet, üzerinde olumlu imaj yaratarak etki kurmak istediği başka bir ülke ile kültürel bağlarını kullanmaya özen göstererek karşılıklı kültürel ilişki tesis etmeye gayret etmektedir (Sancar, 2012: 170-176). Bahse konu ilişkinin sağlıklı kurulup sürdürülebilmesi ve ülkenin kültürel gücünü yumuşak güç unsuru ya da kamu diplomasisi aracı olarak kullanabilmesi için ise devletler kendi kültürünü uluslararası camiada cezbedici hâle getirmeye dönük politika ve uygulamalar izlemelidir. İşte tamda bu noktada kültürel diplomasi faaliyetleri devreye girmektedir ve bu çabanın bir girdisi olarak varlık göstermektedir.

Kültürel diplomasi faaliyetleri çeşitli etkinlikler vasıtasıyla uygulama alanı bulmaktadır. Bu etkinlikler genel olarak eğitim, müzikaller, sergiler, kültür temelli sivil toplum faaliyetleri, dizi ve filmler, olimpiyatlar ve turizm faaliyetleri gibi platform ve uygulamalardır. Bunların yanı sıra devletler, kendi resmi dillerinin diplomatik ilişkiler geliştirdiği ülkelerde yabancı dil olarak öğretilmesine de büyük bir anlam yüklemektedir. Çünkü dil, kültürün bir taşıyıcısı olarak kültürel tanıtımda veya kültürel diplomasının yürütül-

mesinde başat bir rol üstlenmektedir (Altuntaş, 2021: 43). Bu bağlamda birçok devletin dil okulları, enstitüler, vakıf ve dernekler gibi resmi veya gayri resmi kurum ve kuruluşlar aracılığıyla, dil tanıtımı ve eğitimini içeren kültürel etkinlik ve gösteriler düzenleyerek hedef kitlenin ilgisini çekmeye çalıştığı dikkat çekmektedir.

Kültürel diplomasinin devletler arasındaki ilişkilerdeki önemine yaptığı vurguyla, bu alanda resmi yapılanmaya giden ilk ülke Fransa'dır. 1883 yılında Fransız kültürünü dünyaya tanıtmak ve yaymak amacıyla açılan Alliance Française kültürel diplomasi alanında dünyada tesis edilen ilk kültür kurumu- dur. Aynı şekilde 1934 yılında İngiltere'nin British Council, 1951'de Almanya'nın Goethe Enstitüsü ve İspanya'nın da 1991 yılında kurduğu Cervantes Enstitüsü, kültürel diplomasi alanında hâlihazırda faaliyet gösteren kuruluşlardır. Bunların yanı sıra 2004 yılında Çin'in kurduğu Konfüçyüs Enstitüleri de bu alanda faaliyet gösteren önemli kuruluşlar arasında yer almaktadır (Ekşi 2018: 323). Fransa, İngiltere, Almanya ve Çin'in açmış olduğu çeşitli enstitüler kültürel diplomasinin en bilindik uygulayıcıları olarak faaliyet göstermektedir. Bu kurumların temel hedefi ise, dillerini başka ülkelerin vatandaşlarına öğretmek kendi kültürünü ülke dışında yaygınlaştırmak ve bu sayede kamu diplomasisini daha etkili kullanmaktır. Söz konusu kuruluşların yürüttüğü her türlü kültür, sanat, edebiyat ve eğitim faaliyeti de kültürel diplomasinin tamamlayıcısı olmaktadır. Kültürel diplomaside kamu kuruluşlarının önemini adı geçen ülkelere nazaran daha geç fark eden Türkiye ise 2009 yılında Yunus Emre Enstitüsünü kurarak kültürel diplomasi faaliyetlerini kurumsal platforma taşımıştır.

3. Türkiye'nin Kültürel Diplomasi Aracı: Yunus Emre Enstitüsü

Yunus Emre Enstitüsü Mayıs 2007'de 5653 Sayılı Kanun'la "Türkiye'yi, Türk dilini, tarihini, kültürünü ve sanatını tanıtmak; bununla ilgili bilgi ve belgeleri dünyanın istifadesine sunmak; Türk dili, kültürü ve sanatı alanında eğitim almak isteyenlere yurt dışında hizmet vermek; Türkiye'nin diğer ülkeler ile kültürel alışverişini arttırıp dostluğunu geliştirmek" amacıyla kurulan Yunus Emre Vakfı'na bağlı bir kuruluştur. 2009 yılında faaliyete geçen Yunus Emre Enstitüsü bu kanunun amaçlarına ulaşmak için dünyanın dört bir yanında açtığı toplam 85 merkezde Türkiye'nin tanıtımı ve yabancılara Türkçe öğretimi hedefi doğrultusunda kültür ve sanat faaliyetleri organize etmekte, bunun yanı sıra kültürel diplomasi faaliyetleri yürüterek bilimsel çalışmalara katkıda bulunmaktadır. Yurt dışında Balkanlar, Uzak Doğu, Asya, Avrupa ve Afrika'ya kadar dünyanın pek çok noktasına yayılmış toplam 85 kültür merkezi bulunan YEE, farklı ülkelerdeki eğitim kurumları ile ger-

çerçevesinde Türkoloji bölümlerinin açılmasını ve Türkçe öğretimini teşvik etmektedir. YEE'nin ülküsü "Dünyanın her yerinde Türkiye ile bağ kuran ve Türkiye'ye dost insan sayısını artırmak" olarak sunulurken, görevi ise "Türkiye'nin uluslararası alanda bilinirliğini, güvenilirliğini ve itibarını artırmak"tır (URL-3).

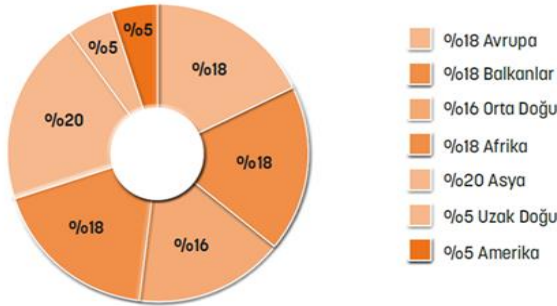
3.1. YEE'nin Amaçları

YEE'nin yayınladığı 2022 faaliyet raporunda kuruluşun amaçları şu şekilde sıralanmıştır: 1. Türkiye'yi, Türk kültürünü, dilini ve sanatını tanıtmak, diğer ülkelerle olan ilişkileri geliştirmek ve kültürel etkileşime ivme kazandırmak amacıyla dünyanın farklı yerlerinde kültür merkezleri açılmasına ve bu merkezlerin faaliyetler gerçekleştirmesine imkân sunmak, 2. Türkiye'ye ilişkin konularda, Türk dili, sanatı ve kültürel mirası hakkında yabancı coğrafyalarda eğitimler düzenlemek veya organize ettirmek ve bu eğitimlerin sonucunda sertifika vermek, 3. Türkiye'nin tanıtılması faaliyetine ilişkin olarak ülkeyi ilgilendiren her alanda içsel ve dışsal kaynaklı bilgi ve dokümanları küresel dünyanın ilgisine sunmak amacıyla araştırmalar gerçekleştirmek ve etkinlikler organize etmek, alanla ilgili olan resmi ya da gayri resmi kurum ya da kuruluşlarla ortak projeler üzerinde çalışmak, işitsel, görsel ve yazılı medyada yayınlar çıkarmak (Yunus Emre Enstitüsü, 2022).

3.2. Yunus Emre Enstitüsü'nün Temel Faaliyet Alanları

YEE'nin en son yayınladığı 2022 faaliyet raporunda enstitünün faaliyetleri dört ana başlıkta sıralanmıştır. Bunlar; Türkçe öğretimi, kültür ve sanat, bilim ve akademi, son olarak kültürel diplomasi'dir.

Kültür Merkezlerinin Coğrafi Dağılımı

Şekil 1. YEE Kültür Merkezlerinin Coğrafi Dağılımı (Yunus Emre Enstitüsü, 2022).

Avrupa	Balkanlar	Orta Doğu	Afrika	Asya	Uzak Doğu	Amerika
Amsterdam	Belgrad	Afrin	Abuja	Astana	Cakarta	Buenos Aires
Berlin	Bükreş	Amman	Bujumbura	Bakü	Kuala Lumpur	Meksiko
Bruksel	Foynitsa	Azez	Cezayir	Bandar Seri Begawan	Seul	Toronto
Budapeşte	İpek	Bağdat	Dakar	İslamabad	Tokyo	Washington
Dublin	İşkodra	Beyrut	Hartum	Kabil		
Frankfurt	Komrat	Cerablus	Johannesburg	Karaçi		
Köln	Köstence	Doha	Kahire	Kazan		
Kyiv	Mostar	El Bab	Kampala	Lahor		
Londra	Podgoritsa	Kudüs	Kigali	Mezar-ı Şerif		
Madrid	Priştine	Lefkoşa	Mogadişu	Pattani		
Paris	Prizren	Manama	Mogadişu (Somali Türk Görev Kuvveti Komutanlığı)	Punom Pen		
Roma	Saraybosna	Musul	Nyala	Kabil (Rabbani Üniversitesi)		
Varşova	Tiran	Ramallah	Rabat	Sibirgan		
Vilnius	Üsküp	Tahran	Tunus	Moskova		
Viyana	Zagreb		Zanzibar	Pekin		
				Tiflis		
				Yeni Delhi		
15	15	14	15	17	4	4

Şekil 2. YEE Kültür Merkezlerinin Bölgelere Göre Dağılımı (Yunus Emre Enstitüsü, 2022).

3.2.1. Türkçe Öğretimi

YEE, gerek yurt içi gerekse yurt dışında Türkçeyi uluslararası kıstaslar temelinde bilimsel yaklaşımlar aracılığıyla bir dünya dili haline getirmek gayesinde olan bir kuruluştur. Enstitüsü, bu amacına ulaşmak maksadıyla Türk dilini öğretmek için yüz yüze veya çevrim içi kurslar düzenlemek, Türkçeyi yalnız başına öğrenmek isteyenler için “Türkçe Öğretim Portalı” geliştirmek ve yabancı halkalara Türk dili öğretimi gerçekleştirecek alanında uzman eğitimciler yetiştirmek doğrultusunda hareket etmektedir. YEE ayrıca, seçmeli ya da zorunlu bir ders olarak Türkçeyi faaliyet gösterdiği coğrafyalarda yer alan ülkelerin eğitim müfredatlarına dâhil etmek, Türkçe öğretimi için ders materyalleri ve eğitim setleri ortaya koymak ve Türkçe yeterlilik düzeyini ölçmek ve geliştirmek için Türkçe Yeterlik Sınavı’nın etkinliğini yükseltmek maksadıyla çalışmalar da yürütmektedir (Yunus Emre Enstitüsü, 2022: 12). Yunus Emre Enstitüsünün yapmış olduğu Türkçe Yeterlik Sınavı (TYS) ALTE¹ (The Association of Language Testers in Europe) onayı (Q-mark) alan Türkçenin ilk ve tek uluslararası geçerliği onaylanmış dil sınavıdır. YYS sınavı ile bireylerin Türkçe dinleme konuşma, okuma ve yazma becerileri ölçülmektedir. YEE’nin YYS için ALTE onayı almış olması sınavın uluslararası geçerliğini tescil etmesini sağlamıştır. YEE, dil becerilerinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi için standartları belirleyen ve bu konuda başat

¹ ALTE (Avrupa Dil Testçileri Birliği), 1989 yılında Cambridge Üniversitesi ve Universidad de Salamanca tarafından kurulan Avrupa ve ötesinde dil becerilerinin adil ve doğru değerlendirilmesini teşvik etmek için birlikte çalışan dil testi sağlayıcılarının oluşturduğu bir dernektir (URL-1).

bir kuruluş olan ALTE ile iş birliği içinde Türkçe dil becerilerinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi alanında çalışmalarını sürdürmektedir (URL-4).

TYS sınavının etkinliğini artırmak amacıyla 2022 faaliyet raporuna göre bu kapsamda “Kültür Merkezlerinde Türkçe Öğretim Faaliyetleri, Dijital Türkçe Öğretim Faaliyetleri, Suriye Güvenli Bölge’ye Yönelik Gerçekleştirilen Türkçe Öğretim Faaliyetleri, Ölçme-Değerlendirme ve Sınav Faaliyetleri, Tercihim Türkçe Projesi Kapsamındaki Faaliyetler, Türkoloji Projesi Kapsamında Yürütülen Faaliyetler, Türkoloji ve Türkçe Yaz Okulu Faaliyetleri, Eğitimcilerin Eğitimi Programları, Seminer, Panel ve Atölye Çalışmaları ile Materyal Geliştirme Faaliyetleri” düzenlenmiştir. Örneğin Bosna-Hersek’te sürdürülen “Tercihim Türkçe Projesi” ile öğrenim gören çocukların Türkçeyle tanışmaları için ülke genelinde 5 şehirde ve 13 okulda “Çocuklar İçin Türkçe Atölyesi” tertip edilmiştir. Atölyede gerçekleştirilen etkinliklerde Türkçe selam verme, tanışma ve vedalaşma ifadeleri ve özellikle Türkçe ve Boşnakçanın müşterek sözcükleri öğrencilerin seviyesine uygun olacak şekilde görseller aracılığıyla öğretilmeye çalışılmış ve kelime kartlarıyla oyunlar oynatılmıştır (Yunus Emre Enstitüsü, 2022).

3.2.2. Kültür ve Sanat

YEE, hem kültür hem de sanat yoluyla diğer ülkelerle kültürel etkileşim içine girmeyi ve Türkiye’nin kültür ve sanat alanında da adını dünyaya duyurması için “dünya kültür mirasını koruma ve tanıtma çalışmaları, sanatın her dalında etkinlikler, kültür sanat alanında üretim ve tanıtım çalışmalarının desteklenmesi, dünya üzerinde sanatçıların hareketliliğine yardımcı olmak” alanlarda faaliyetler düzenlemektedir (Yunus Emre Enstitüsü, 2022). YEE’nin yürüttüğü Kemankeş projesi, Türk Filmleri Haftaları, Dijital Çağda Medya Okuryazarlığı ve Türkçe Çalıştayı, Şehrime Hoş Geldiniz, Oyun Karavanı Projesi, Yunus Emre Felsefe Dizisi, Yunus Emre ve Meister Eckhart Programı, Türk Toplumunu Sanat Sergileri, Türk Kahvesinin Heyecanlı Serüveni, Sanat Varsa Umut Var gibi pek çok etkinlik bu kapsamda düzenlenen faaliyetlere örnek gösterilebilir (Yunus Emre Enstitüsü, 2021).

3.2.3. Bilim ve Akademi

Yunus Emre Enstitüsü, Türkiye ile alakalı bilimsel ve akademik araştırmaları teşvik etmek, zengin entelektüel deneyim ve birikimini tüm dünyaya duyurmak için faaliyet gösterdiği yabancı ülke üniversitelerinde Türkoloji alanıyla ilgili etkinlikler yürütmek, Türk bilim ve akademi dünyasını tanıtmak ve bilimsel muhtevalı eğitim programları düzenlemek amacıyla çalışmalar yürütmeye özen göstermektedir (Yunus Emre Enstitüsü, 2022: 12).

3.2.4. Kültürel Diplomasi

Kültürel diplomasının pratiğe dökülmesi noktasında dünya genelinde başarı düzeyi yüksek uygulamalar geliştiren Yunus Emre Enstitüsü, kültürel diplomasi alanında özellikle teorik araştırmalar yapmak amacıyla Kültürel Diplomasi Akademisi'ni hayata geçirmiştir. Kültürel Diplomasi Akademisi, kültürel diplomasi alanına ilişkin yayınlar hazırlamak ve çalışmalar yürütmek doğrultusunda hareket etmektedir (Yunus Emre Enstitüsü, 2022: 12-13).

4. Yunus Emre Enstitüsünün Kültürel Diplomasi Alanında Yürüttüğü Faaliyetler

Yunus Emre Enstitüsü'nün yürüttüğü tüm faaliyetlerin kültürel diplomasisinin bir tamamlayıcısı olduğunu söylemek mümkündür. Bu başlık özelinde YEE'nin temel faaliyet alanlarından biri olarak kültürel diplomasi etkinlikleri ele alınmış olup, bu çerçevede enstitünün özellikle son beş yılda yayınlanan faaliyet raporları (2018-2022) incelenmiştir. İncelenen raporlar bağlamında, YEE'nin kültürel diplomasi alanında pek çok faaliyet yürüttüğü dikkat çekmektedir. Aşağıda YEE tarafından gerçekleştirilen kültürel diplomasi faaliyetlerinden bazı örneklerle yer verilmiştir.

19 Şubat-6 Mart 2022 tarihleri arasında Bosna Hersek'in Ankara Büyükelçiliği ve YEE ortaklığı ile Bosna-Hersek'in bağımsızlığının 30. yıl dönümü dolayısıyla "Kültürlerarası Stratejik İletişim Uygulamalı Eğitim Programı" düzenlenmiştir. Program kapsamında "Stratejik Analiz", "Stratejik Angajman" ve "Stratejik İletişim" bölümleri üzerinden Türkiye'nin tanınmış diplomat, sanatçı, gazeteci, bürokrat, bilim ve iş insanlarının katkılarıyla atölye çalışmaları ve seminerler yapılmıştır. Programa, Türkiye'de yaşayan, Türkiye'de yükseköğrenim gören, Türk dilini iyi bilen Bosna-Hersek vatandaşları katılmıştır. Program Uluslararası İlişkiler Profesörü D. Ülke Arıboğan'ın, "Uluslararası İlişkilerde Güç Kavramı ve Kullanımı: Yumuşak Güç Eksenli Bakış" adlı kapanış konuşması ile tamamlanmıştır (Yunus Emre Enstitüsü, 2022: 257).

10 Kasım-16 Aralık 2022 tarihleri arasında YEE ve Ortadoğu Araştırmaları Merkezi (ORSAM) iş birliğiyle "Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da Kamu Diplomasisi Eğitim Programı" gerçekleştirilmiştir. Programda uluslararası ilişkilerde kritik önem taşıyan Orta Doğu bölgesi ve Kuzey Afrika'nın toplumsal dinamikleri ve Orta Doğu'da yürütülen kamu diplomasisi uygulamaları ele alınmıştır. Aynı zamanda program dâhilinde söz konusu bölgede kamu diplomasisi aracı olarak görülen geleneksel ve sosyal medya, eğitim ve spor

diplomasisi, insani diplomasi ve gastro-diplomasi konuları üzerinde durulmuştur (Yunus Emre Enstitüsü, 2022: 258).

YEE tarafından 2020 yılında Kovid-19 salgını döneminde hayat rutinini ve alıştığı düzeni değiştirmek zorunda kalan bireyin, yaşam üzerine “tekrardan düşünüp dünyayı baştan anlamlandırması gerektiği” düşüncesi kapsamında hayata geçirilen “Yeniden Düşünmek Yeniden Yorumlamak” isimli etkinlik serisi 2021’de de edebiyat, sanat ve müzik gibi çeşitli alanlarda bilinen isimlerin katılım ve katkılarıyla gerçekleştirilmiştir. Program dizisinin 24 Şubat 2021’de düzenlenen bölümüne tanınmış Ney Virtüözü Kudsi Erguner katılmıştır. Kudsi Erguner, Doğu ve Batı müziklerinin evrensel oluşu ile tasavvuf musikisinin özelliklerini ve farklı kültürlerde müziğin asırlardır geçirdiği değişimi dile getirmiştir (Yunus Emre Enstitüsü, 2021: 152).

2014’te kurulan, YEE’nin de kurucularından biri olduğu “Küresel Kamu Diplomasisi Ağı (Global Public Diplomacy Network- GPDNet)” platformu bağlamında dönem başkanlığının Katar’a devredildiği 04 Mayıs 2019 tarihinde İstanbul’da “Kamu Diplomasisi ve 21. Yüzyılda Kültürler Arası Etkileşim” konulu 2. GPDNet uluslararası panel ve konferansı gerçekleştirilmiştir. GPDNet temsilcileri söz konusu etkinlik özelinde kendi kurum ve kamu diplomasisi politikalarını tanıtan sunumlar yapmışlardır (Yunus Emre Enstitüsü, 2019: 170-171). Aynı zamanda 29 Kasım-1 Aralık 2021 arasında da GPDNet’in Katar’da gerçekleşen 7. Genel Kurul Toplantısında “Kamu Diplomasisini İnşa Etmek”, “Dilin Gücü”, “Halka Açık Alanlarda Sanat Platformları Oluşturmak” konularına ilişkin olarak temsilciler, kültürel projeler ve kamu diplomasisiyle ilgili bilgi alışverişinde bulunmuştur (Yunus Emre Enstitüsü, 2021: 153).

YEE ve Medeniyet Araştırmaları Merkezi iş birliğiyle, Kültürel Diplomasi Akademisi’nin öncülüğünde “Medeniyet Mirası; Ortak Geçmiş, Ortak Gelecek Projesi” de enstitünün kültürel diplomasi alanında yürüttüğü faaliyetler arasında yer almaktadır. Projeye yönelik ilk etkinlik Bakü’de düzenlenmiştir. Medeniyet Mirası Sergisi’nin açılışıyla başlayan etkinlikte “Medeniyet Bilinci” paneli gerçekleştirilmiştir. Söz konusu panelde medeniyetin tüm kültürlerin ortak mirası olduğu fikri savunularak, medeniyetlerin gelişme sürecine ve medeniyet mirasının gelecek kuşaklara aktarımı konusuna vurgu yapılmıştır. Panelin ardından “Bir Medeniyet Bilgini Biruni” belgeseli dünyaya tanıtılmıştır (Yunus Emre Enstitüsü, 2021).

YEE, Ocak 2019’da Avrupa Birliği (AB)-Türkiye arasındaki kültürel diyalogo geliştirmek amacıyla “Türkiye-AB Kültürlerarası Diyalog Programı” ile

farklı ülkelerden çeşitli kurumlarla anlaşarak iş birliğini ve karşılıklı anlayışı kuvvetlendireceği düşünülen dört projeye birden hibe desteği vermiştir. Bu gelişme de YEE'nin kültürel diplomasisi bağlamında yürüttüğü faaliyetlere örnek olarak verilebilir. YEE'nin hibe desteği verdiği projeler; “Yaratıcılık İçin Bağlanmak Projesi”, “Birlikteki Çeşitlilik Projesi”, “Taşlar Yerinden Oynuyor Projesi” ve “Be Mobile Create Together Projesi”dir. Dört projenin desteklediği “Türkiye-AB Kültürlerarası Diyalog Programı” Türkiye'nin farklı halklarla kültürel diyalogunun güçlenmesi, yurtdışında tanıtımının yapılması ve olumlu imaj oluşturulması için 50 ülkedeki toplam 60 kültür merkezinde YEE liderliğinde yürütülmüştür. Aşağıda programda desteklenen projeler kısaca açıklanmıştır (Yunus Emre Enstitüsü, 2020: 178-179).

Yaratıcılık İçin Bağlanmak Projesi: Proje, British Council önderliğinde Türkiye, Yunanistan ve Sırbistan ortaklığıyla 18 aylık bir süreçte tamamlanmıştır. Empati, iş birliği ve etkileşim felsefesiyle Avrupa'da yaratıcı kurumlar arasında iletişimi sağlamak için tasarlanan bu proje ile “Yaratıcılık Merkezlerine Yönelik Bir Araştırma”, “Yaratıcılık Konferansları”, “Sanat ve Teknoloji Alanında Bir Sanatçı Değişim Programı” ve amaca hizmet eden pek çok sergi düzenlenmiştir.

Birlikteki Çeşitlilik Projesi: Proje, Türkiye Avrupa Vakfı, Kalem Kültür Derneği ve ortakları Macar Kültür Merkezi işbirliği ile hayata geçirilmiştir. “Birlikteki Çeşitlilik” sloganıyla hareket edilen proje kapsamında sokak gösterileri, uluslararası edebiyat festivalleri, Tuna Nehrine ithaf edilen öyküler, sanat atölyeleri gibi birçok etkinlik düzenlenmiştir. Tuna Nehri çevresinde yaşayan kültürleri buluşturan “Birlikteki Çeşitlilik Projesi” edebiyat festivalleri aracılığıyla Amin Maalouf gibi tanınmış yazarların Türkiye’de sevenleriyle bir araya gelmesine imkan sunmuştur.

Taşlar Yerinden Oynuyor Projesi: “Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü, BABİL Derneği ve İMEÇE Derneği” işbirliği ile hayata geçirilen proje kapsamında Anadolu'nun Neolitik Dönem mirasını ortaya koyan bir belgesel hazırlanmış ve “Anadolu'nun Kadim Hikâyesi” başlıklı bu belgesel dünya kamuoyuna sunulmuştur.

Be Mobile Create Together Projesi: Kültürlerarası Diyalog Programı'nın desteğini alan ve sanatçı değişimi ile gerçekleştirilen başka bir proje ise “Türkiye'deki Fransız Kültür Enstitüsü ile Hollanda Büyükelçiliği, IKS ve Goethe Enstitüsü” işbirliği ile hayata geçirilen “Be Mobile Create Together Projesi”dir. Değişim programları ile çeşitli ülkelerden 30 sanatçıyı bir araya getiren program Türkiye ve Avrupa'da düzenlenmiştir. Sanatçılar kültürlerarası

diyaloğa; yaratıcılık, etkileşim ve dayanışma çerçevesinde katkıda bulunmuşlardır.

Bünyesinde dört önemli projenin desteklendiği AB-Türkiye Kültürlerarası Diyalog Programı özelinde ayrıca “Dijital Eğitim Kursu” da verilmiştir. Üç ay süren eğitimler için hususi olarak dijital uygulama geliştirilerek çevrim içi eğitimler düzenlenmiştir. Eğitim programına Türkiye, Portekiz, Ukrayna, Amerika ve İngiltere’den alanında yetkin on yedi uzman ve akademisyen katkıda bulunmuştur. Dijital eğitim etkinliklerinde kullanılmak üzere video, sunum ve makaleler hazırlanmış, ayrıca alıştırmaya ve sınav yapılmıştır. Bunun yanı sıra, Avrupa Birliği Ulusal Kültür Enstitüleri (EUNIC) ile YEE arasındaki bağları sağlamlaştırmak üzere Brüksel’e çalışma ziyareti gerçekleştirilmiştir. Bu ziyaret çerçevesinde Avrupa Birliği Komisyonu’nun kültürel ilişkilerle alakalı birimleri, EUNIC, Avrupa Kültür Eylemi ve Fin Kültür Enstitüsü ile görüşmeler düzenlenmiş ve bunlar kaydedilerek sanal eğitim ortamına yüklenmiştir. Eğitim sonunda kırk beş kişi mezun olurken ayrıca beş yeni kültürlerarası diyalog projesi geliştirilmiştir (Yunus Emre Enstitüsü, 2020: 180).

21-24 Aralık 2020 tarihleri arasında ise YEE, Türkiye ve AB’den finanse edilen ortak fonla Kültürlerarası Diyalog Programı çerçevesinde “Dijital İş Birliği ve Ağ Kurma Günleri” gerçekleştirmiştir. Söz konusu etkinlik özelinde Türkiye ve Birlik arasındaki kültürel işbirliğine katkı sağlamayı arzulayan üniversitelerin, sivil toplum örgütleri ve belediyelerin müşterek projeye hazırlama yeterliklerinin geliştirilmesine gayret edilmiştir. Çevrim içi gerçekleştirilen etkinlik, çeşitli sivil toplum kuruluşları ve üniversiteler, belediyeler, UDEF, İKSV, Öğretmen Akademisi Vakfı gibi organizasyonlar ile altmıştan fazla katılımcıyı bir araya getirmiştir. Çalışmalara YEE proje uzmanları ile birlikte altı önemli ülke başkentinin (Bükreş, Londra, Priştine, Roma, Saraybosna, Viyana) Yunus Emre Türk Kültürü Merkezi (YETKM) müdürleri de destek vermiştir (Yunus Emre Enstitüsü, 2020: 182).

12 ülkede dört projenin hayata geçirildiği ve bünyesinde pek çok etkinliğin düzenlenmesine imkân sunan “AB-Türkiye Kültürlerarası Diyalog Programı”, 15 Aralık 2020’de Ankara’da düzenlenen kapanış programıyla tamamlanmıştır. Dijital kapanış programında “British Council Doğu ve Güney Asya Bölge Direktörü Simon Williams”, “UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Başkanı Prof. Dr. Öcal Oğuz” ve “Baksı Müzesi kurucusu ve sanatçı Prof. Dr. Hüsamettin Koçan”ın yer aldığı bir panel düzenlenmiştir (Yunus Emre Enstitüsü, 2020: 184).

YEE'nin kültürel diplomasi alanında yürüttüğü faaliyetlerden biri de "Kültürel Diplomasi Uygulamalı Eğitim Programı" tertip etmiş olmasıdır. İstanbul'da 02 Mart- 26 Mayıs 2019 tarihleri arasında Türkiye'nin kültürel diplomasi uygulamalarına öncülük eden akademisyenleri, alan uzmanları, bürokratları, diplomatları, gazetecileri, sanatçıları, iletişim uzmanları, sporcuları ve sivil toplum uzmanlarının katılımıyla gerçekleştirilen "Kültürel Diplomasi Uygulamalı Eğitim Programı" çerçevesinde yüze yakın öğrenciye eğitim verilmiştir (Yunus Emre Enstitüsü, 2019: 172).

YEE bünyesinde 2016 yılında kurulan Kültürel Diplomasi Akademisi'nin yürüttüğü "Kültürel Diplomasi Uygulamalı Eğitim Programı" kapsamında atölye çalışmaları yapılmıştır. Çalışmalara Türkiye'nin kültürel diplomasi uzmanları, diplomatları, akademisyenleri, gazetecileri, bürokratları ve farklı kültürlerle etkileşim halinde bulunan bilim insanları, sanatçıları, sporcuları, sivil toplum uzmanları, iletişimcileri ile kültürel diplomasi uygulamaları yürüten yabancı kurum ve kuruluşların temsilcileri destek vermiştir. Kültürel Diplomasi Uygulamalı Eğitim Programı beş ana modülde düzenlenmiştir. Program dâhilinde verilen seminer ve atölye çalışmaları, "Diplomasi, Uluslararası İlişkiler, Kültürel Diplomasi, Proje Yönetimi ve İş Yapma Becerisi ile Anadolu Medeniyetleri, Kimlik, Üslup ve Kültür" modüllerini içerecek biçimde ortaya konmuştur (Yunus Emre Enstitüsü, 2018: 129-130).

YEE'nin kültürel diplomasi alanında icra ettiği uygulamalardan bir diğeri de 15 Temmuz Darbe Girişimi kapsamında düzenlediği etkinliklerdir. Bu kapsamda YEE yurt dışı şubeleri, 15 Temmuz kalkışmasının cereyan ettiği andan itibaren harekete geçerek yerel siyasetçiler, akademi dünyası, yabancı medya ve yer aldıkları ülkenin vatandaşlarına, kalkışmaya yönelik bilgi aktarımında bulunarak, Türkiye'nin dünya çapında destek sağlamasına ve olaylarla ilgili gerçek bilgiye ulaşmalarına gayret etmiştir. YEE, yabancı devletlerin medya mensuplarını ve sivil toplum örgütlerini Türkiye'ye davet ederek onların gerçekleri ilk kaynaktan edinmelerini sağlamıştır. Ayrıca YEE, Türkçe Bayramı gibi önem arz eden etkinliklerinde konu olarak 15 Temmuz'u tercih edip, darbe girişiminin dünyaya duyurulmasına özen göstermiştir. Bu çerçevede YEE, 2017'den beri 15 Temmuz olaylarını anma ve olayın gerçek yüzünü dünyaya anlatma amacıyla her yıl bu kapsamda etkinlikler düzenlemektedir. "15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü Anma Etkinlikleri" kapsamında YEE'nin farklı ülkelerde düzenlediği bazı etkinlikler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (Yunus Emre Enstitüsü, 2017-2023).

YER	TARİH	PROGRAM
Bosna Hersek - Mostar	15 Temmuz 2017	“15 Temmuz Darbe Girişimi Paneli ve Fotoğraf Sergisi”
İngiltere- Londra	15 Temmuz 2017	“15 Temmuz Fotoğraf Sergisi”
Almanya- Köln	15 Temmuz 2017	“15 Temmuz Demokrasi Konferansı”
Azerbaycan- Bakü	15 Temmuz 2017	“15 Temmuz Darbe Şehitlerini Anma Günü”
Sırbistan - Belgrad	14 Temmuz 2018	“Pedallar Demokrasi İçin Dönüyor - 15 Temmuz Bisiklet Koşusu”
Güney Afrika - Johannesburg	9 Temmuz 2018	“15 Temmuz Demokrasi Günü Güney Afrikalı Gazeteciler Programı”
Rusya - Moskova	15 Temmuz 2018	“15 Temmuz Şehitleri Anma ve Demokrasi Günü Konferansı”
Kosova - Priştine	9 Temmuz 2018	“15 Temmuz’u Anma-Demokrasi ve Milli Birlik Günü - Önemli Anma Günü”
İran-Tahran	15 Temmuz 2019	“Gecedен Şafağa 15 Temmuz Belgeseli Gösterimi”
Malezya-Kuala Lumpur	15-30 Temmuz 2019	“15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü Anma Programı ve Fotoğraf Sergisi”
Macaristan- Budapeşte	15 Temmuz 2019	“15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü Anma Programı”
Arnavutluk - Tiran	8 Temmuz 2019	“The Network Belgeseli Gösterimi”
Senegal-Dakar	15 Temmuz 2020	“15 Temmuz Demokrasi Bayramı ve Şehitleri Anma”
Hırvatistan-Zagreb	15 Temmuz 2020	“15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü Anma Programı”
Mısır-Kahire	15 Temmuz 2020	“Demokrasi Zaferi Fotoğraf Sergisi”
Romanya-Bükreş	15 Temmuz 2020	“15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü”
İtalya, Katar, Sudan, Romanya	15 Temmuz 2021	“15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü Resim ve Fotoğraf Sergisi”
Kanada -Toronto	15 Temmuz 2022	“15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü”
Arnavutluk, İşkodra	15 Temmuz 2022	“15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü Temalı Fotoğraf Sergisi”
Güney Afrika	15 Temmuz 2022	“15 Temmuz Demokrasi Zaferi Paneli”
Rusya - Moskova	15 Temmuz 2023	“15 Temmuz Fotoğraf Sergisi”
Kahire, Lübnan, Ma-	15 Temmuz 2023	“15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik

caristan ve Roman- ya'da		Günü Anma Töreni”
-----------------------------	--	-------------------

Tablo 1. YEE'nin 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü Anma Etkinliklerinden Örnekler

Sonuç

Teknolojinin hızla ilerlemesi her alanda olduğu gibi devletlerin politikalarını, diplomasi tekniklerini, uygulama biçimlerini de etkilemiş ve köklü bir değişime uğratmıştır. Bu değişimle birlikte kökleri geçmişe dayansa bile yeni bir kavram olarak ortaya çıkan kamu diplomasi, sert güç unsurlarını görece azaltacak şekilde ülkelerin uluslararası kamuoyunda tanınırlığını artırmak ve olumlu imaj yaratarak itibar kazanmak için her türlü kanal yoluyla çaba harcamalarını gerektirmiştir. Bilindiği gibi kamu diplomasisi sadece devletler ve onların yetkili kurumları eliyle yürütülmemekte, bunların yanında halkların, her türlü sivil veya devlet destekli organizasyonların işbirliği ile gerçekleştirilmektedir. Kamu diplomasisinin aktörleri olan bütün bu kamu veya özel hukuk tüzel kişileri kamu diplomasisi faaliyetlerini değişik yollardan icra etmektedirler. Bu yollardan biri de kültürel diplomasi faaliyetleridir. Kültürel diplomasi faaliyetleri kalplere dokunma, empati kurma ve sempati kazanma çabalarıyla yürütülmeye çalışılmaktadır. Bu nedenle kültürel diplomasi faaliyetleri kültür-sanat, eğitim, müzikal, konser, konferans, panel, reklam ve belgesel gibi çok farklı yollardan yapılabilmektedir.

Batılı ülkelere nazaran kamu diplomasisi kavramıyla geç tanışan Türkiye bu alandaki faaliyetlerini sivil halkın girişimlerinin yanında TİKA, YTB, T.C. İletişim Başkanlığı, Maarif Vakfı, Anadolu Ajansı, TRT gibi kurumlar vasıtasıyla da geniş coğrafyalarda icra etmektedir. Türk tarihinin başlangıcından buna, Orta Asya'da kurulan Türk devletlerinden Büyük Selçuklu'dan Osmanlı'ya kadar, köklü bir kültürel mirasa sahip olan Türkiye'nin bu tarihsel birikimini avantaja çevirmenin ve Türk kültürünü dünyaya tanıtmanın en kolay yolu olan kültürel diplomasi faaliyetlerinin baş aktörlerinden biri YEE'dir. 2009 yılında faaliyetlerine başlayan YEE'nin kamu diplomasisi bağlamında gerçekleştirdiği ve Türkiye için olumlu imaj oluşturma ve dost halklar edinme ve onlarla etkileşimde kalarak kendi kültürünü tanıtmaya gayreti ile yürüttüğü Türkçe öğretimi, kültür-sanat faaliyetleri, bilim-akademi çalışmalarının her biri aslında kültürel diplomasinin birer tamamlayıcısıdır. Ancak Enstitü faaliyetlerini gruplandırırken kültürel diplomasi başlığına özel olarak yer verdiği için bu çalışma özelinde kültürel diplomasi faaliyetleri ayrıca değerlendirilmiştir.

2023 itibariyle 85 kültür merkezi bulunan YEE'nin değişik coğrafyalarda birçok ülkede 2017'den 2023'e kadar gerçekleştirdiği kültürel diplomasi faaliyetlerine bakıldığında, çeşitli organizasyonlarla işbirliği içerisinde Türkçe öğretimi faaliyetlerinden sanata, edebiyattan spora, eğitimden tarihe, teknolojiden etkileşime ve Türkiye'nin maruz kaldığı önemli iç meselelerden diplomasiye pek çok farklı etkinlik düzenlediği dikkat çekmektedir. Elbette söz konusu etkinliklerin amacı, küresel çapta Türkiye'nin prestijini yükselterek yabancı halkları etkilemek ve bu yolla ülke politikalarını şekillendirmektir. Sonuç itibariyle YEE, kurumsal düzeyde Türkiye'nin kamu diplomasi faaliyetlerini yürüten aktörlerinden biri olarak, her geçen gün önemi artan kültürel diplomasi etkinliklerini son derece etkili bir şekilde uygulama yolunda önemli gayretler göstermektedir. İlerleyen dönemde YEE'nin bahse konu amaca hizmet eden faaliyetlerinin sayısını ve niteliğini artıracak göz önüne alındığında, kurumun kamu diplomasisi aktörü olarak Türkiye'nin imajına önemli katkılar sunacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Altuntaş, Burak (2021). *Bir Kültürel Diplomasi Aracı Olarak Erasmus Programı: Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Kırşehir: Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydoğan, Bekir ve Aydın Hakan (2011). *Güç Kavramı, Kamu Diplomasisi ve Güvenlik*. Ekopolitik, Rapor No: 11-02.
- Cull, Nicholas J. (2009). *Public Diplomacy: Lessons from the Past*. Los Angeles: CPD Perspectives on Public Diplomacy Figueroa Press.
- Cull, Nicholas J. (2020). "Public Diplomacy Before Gullion: The Evolution of a Phrase". *Routledge Handbook of Public Diplomacy*. Ed. Nancy Snow & Nicholas J. Cull, New York: Routledge, 13-19.
- Cummings, Milton C. (2003). *Cultural Diplomacy and the US Government: A Survey*. Washington DC: Centre for Arts and Culture.
- Demir, Vedat (2012). *Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Ekşi, Muharrem (2018). *Kamu Diplomasisi ve AK Parti Dönemi Türk Dış Politikası*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Ekşi, Muharrem (2020). *Kamu Diplomasisi. Dönüşen Diplomasi ve Türkiye Aktörler, Alanlar, Araçlar*. Ed. Ali Resul Usul ve İsmail Yaylacı. İstanbul: Küre Yayınları, 289-320.

- Ersoy Öztürk, Tuğçe (2009). “Dış Politikadaki Etkin Unsur: Kamu Diplomasisi ve Türkiye'nin Kamu Diplomasisi Etkinliği”. <http://www.kamudiplomasi.org/pdf/tugceersoyozturk.pdf> (Erişim:22.12.2023).
- Gilboa, Eytan (2008). “Searching for a Theory of Public Diplomacy”. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 616 (1): 55-77.
- Gregory, Bruce (2011). “American Public Diplomacy: Enduring Characteristics, Elusive Transformation”. *The Hague Journal of Diplomacy*, 6 (3-4): 351-372.
- Hamilton, Keith & Langhorne, Richard (1995). *The Practice of Diplomacy*. New York: Routledge.
- Nye, Joseph S. (2004.) *Soft Power, The Means to Success in World Politics*. New York: Public Affairs.
- Ökten, Serkan (2022). “Kültürel Diplomasi ve Medya”. *Türkiye'nin Yumuşak Güç Enstrümanı Olarak Kültürel Diplomasi ve İletişim*. Ed. Zakir Avşar vd. İstanbul: Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Yayınları, 97-145.
- Potter, Evan (2003). “Canada and the New Public Diplomacy”. *International Journal*, 58(1): 43-64.
- Sancar, Gaye Aslı (2012). *Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Halkla İlişkiler*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Signitzer, Benno & Wamser, Carola (2006). “Public Diplomacy: A Specific Governmental Public Relations Function”. *Public Relations Theory II*. Ed. Carl H. Botan & Vincent Hazelton. New Jersey: Lawrence Erlbaum.
- Szondi, Gyorgy (2009). “Central and Eastern European Public Diplomacy: A Transitional Perspective on National Reputation Management”. *Routledge Handbook of Public Diplomacy*. Ed. Nancy Snow & Philip Taylor. New York: Routledge, 292-313.
- Tiedeman, Anna (2004). *U.S. Public Diplomacy in Middle East*, Seminar on Geography, Foreign Policy and the World Order, 1-37.
- Tuch, Hans (1990). *Communicating with the World: U.S. Public Diplomacy Overseas*. New York: St. Martin's Press.
- Tuncer, Hüner (2009). *Diplomasinin Evrimi, Gizli Diplomasiden Küresel Diplomasiye*. İstanbul: Kaynak Yayınları.
- URL-1: “ALTE”. <https://www.alte.org/> (Erişim: 26.12.2023).

URL-2: ICD (Institute for Cultural Diplomacy), “What is Cultural Diplomacy? What is Soft Power?”. https://www.culturaldiplomacy.org/academy/index.php?en_what-is-cultural-diplomacy (Erişim: 26.12.2023).

URL-3: “YEE”. <https://www.yee.org.tr/tr/kurumsal/yunus-emre-enstitusu> (Erişim: 22.12.2023).

URL-4 “TYS”. https://tys.yee.org.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=172&catid=9&Itemid=473 (Erişim: 22.12.2023).

Yunus Emre Enstitüsü (2017). *Faaliyet Raporu 2017*. Ankara: Yunus Emre Enstitüsü.

Yunus Emre Enstitüsü (2018). *Faaliyet Raporu 2018*. Ankara: Yunus Emre Enstitüsü.

Yunus Emre Enstitüsü (2019). *Faaliyet Raporu 2019*. Ankara: Yunus Emre Enstitüsü.

Yunus Emre Enstitüsü (2020). *Faaliyet Raporu 2020*. Ankara: Yunus Emre Enstitüsü.

Yunus Emre Enstitüsü (2021). *Faaliyet Raporu 2021*. Ankara: Yunus Emre Enstitüsü.

Yunus Emre Enstitüsü (2022). *2022 Yılı Faaliyet Raporu*. Ankara: Yunus Emre Enstitüsü.

Zamorano, Mariano Martin (2016). “Reframing Cultural Diplomacy: The Instrumentalization of Culture under the Soft Power Theory”. *Culture Unbound*, 8(2): 165-186.

“COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri” çerçevesinde aşağıdaki beyanlara yer verilmiştir:

Etik Kurul Belgesi: Bu çalışma için etik kurul belgesi gerekmemektedir.

Çıkar Çatışması Beyanı: Bu makalenin araştırması, yazarlığı veya yayınlanmasıyla ilgili olarak yazarların potansiyel bir çıkar çatışması yoktur.

Katkı Oranı Beyanı: Yazarlar çalışmada eşit düzeyde katkı sunmuştur.

The following statements are made in the framework of “COPE-Code of Conduct and Best Practices Guidelines for Journal Editors”:

Ethics Committee Approval: Ethics committee approval is not required for this study.

Declaration of Conflicting Interests: The authors have no potential conflict of interest regarding research, authorship, or publication of this article.

Author-Contributions Statement: The authors contributed equally to the study.